

Спеціалізованій вченій раді Д 61.051.07
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
88000, м. Ужгород, вул. Капітульна, 26

ВІДГУК
офіційного опонента
доктора юридичних наук, професора,
члена-кореспондента Національної академії правових наук України
Ярмиша Олександра Назаровича
на дисертаційну роботу Варги Юрія Юрійовича
«Організаційно-правові засади діяльності прокурорського
самоврядування та органів, що забезпечують діяльність
прокуратури», подану на здобуття наукового ступеня кандидата
юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і
процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність обраної теми не викликає сумнівів. Як справедливо наголошує автор дисертації, одним із важливих аспектів не просто вступу Української держави до Європейського союзу, а насамперед органічного приєднання до європейської спільноти, що полягає у створенні єдиного правового простору зі спільними (близькими) правовими стандартами та можливостями, є максимальне наближення до європейських стандартів організації та діяльності органів державної влади, зокрема й органів прокуратури. При цьому варто брати до уваги наступне. По-перше, прокурорське самоврядування та діяльність органів, що забезпечують діяльність прокуратури, залишаються важливими складовими реформування самої прокуратури в Україні, про що йдеться в

Комплексному стратегічному плані реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023 – 2027 роки, де констатується, зокрема, недосконалість механізмів призначення на посади й просування по службі.

По-друге, забезпечення незалежності прокуратури є необхідним та критичним аспектом для належного функціонування судочинства та забезпечення верховенства права. З огляду на це актуальним є вивчення особливостей організаційно-правових засад діяльності прокурорського самоврядування та органів, що забезпечують діяльність прокуратури, виявлення проблем та пошуку шляхів вдосконалення законодавства у визначеній сфері.

По-третє, здійснення ґрунтовного дослідження організаційно-правових засад діяльності прокурорського самоврядування та органів, що забезпечують діяльність прокуратури, має наслідком розроблення пропозицій, висновків та рекомендацій, які можуть стати основою для оптимізації відомчої нормативно-правової бази.

По-четверте, вивчення досвіду функціонування прокурорського самоврядування та органів, що забезпечують діяльність прокуратури, в зарубіжних державах має на меті виокремлення і використання ефективних рішень, які мають місце в таких державах. Все це, як уже зазначалося, набуває неабиякого значення у світлі процесу вступу України до Європейського Союзу.

Дисертаційне дослідження підготовлене з урахуванням Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року, схвалених Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019; Стратегії розвитку Національної академії правових наук України на 2021–2025 рр. (розділ I «Пріоритетні напрямки фундаментальних та прикладних наукових досліджень у галузі права» якої містить п. 1.2 «Удосконалення національної правової системи та її адаптації до європейського права», п. 1.3 «Правове

забезпечення державного будівництва та розвитку політичної системи» тощо); Плану законопроектної роботи Верховної Ради України на 2023 р., схваленого Постановою Верховної Ради України від 7 лютого 2023 р. № 2910-ІХ. Дослідження виконано на кафедрі адміністративного, фінансового та інформаційного права згідно з кафедральною темою: «Удосконалення правового забезпечення публічного адміністрування у контексті євроінтеграційних процесів» .

Поставивши собі за мету здійснення комплексної адміністративно-правової характеристики організаційно-правових засад діяльності органів прокурорського самоврядування та органів, що забезпечують діяльність прокуратури, з виявленням, в результаті, шляхів удосконалення адміністративно-правового регулювання зазначених питань, Варга Ю.Ю. сформулював цілу низку дослідницьких задач, серед яких він визначив у якості основних наступні:

- визначити організаційно-правові засади діяльності органів прокуратури як об'єкта адміністративно-правового регулювання;

- з'ясувати специфіку організаційно-правових основ прокурорського самоврядування та органів, що забезпечують діяльність прокуратури у контексті реформування організаційно-правових засад діяльності прокуратури;

- розкрити особливості адміністративно-правового регулювання організаційно-правових засад діяльності органів прокурорського самоврядування та органів, що забезпечують діяльність прокуратури;

- охарактеризувати адміністративно-правовий статус органів прокурорського самоврядування та органів, що забезпечують діяльність прокуратури;

- визначити адміністративні форми та методи діяльності органів прокурорського самоврядування;

– окреслити адміністративні форми та методи діяльності органів, що забезпечують діяльність прокуратури;

– висвітлити особливості адміністративно-правових засобів зміцнення незалежності прокурорів та кадрового забезпечення органів прокуратури в умовах прокурорського самоврядування;

– сформулювати напрями удосконалення організаційно-правових засад діяльності органів прокурорського самоврядування та органів, що забезпечують діяльність прокуратури, в Україні у контексті застосування зарубіжного досвіду;

– виявити проблеми адміністративно-правового регулювання організаційно-правових засад діяльності органів прокурорського самоврядування та органів, що забезпечують діяльність прокуратури;

– визначити основні напрямки реформування організаційно-правових засад діяльності органів прокурорського самоврядування та органів, що забезпечують діяльність прокуратури.

Слід зазначити, що з переважною більшістю цих досить складних задач дисертант, на мою думку, успішно впорався.

Структура дисертаційної роботи зумовлена поставленою метою та завданнями і логікою дослідження.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, які було сформульовано у дисертації. Загальний аналіз змісту дисертації Варги Ю. Ю. дозволяє стверджувати, що це самостійна, завершена та належним чином аргументована наукова праця, що має доволі високий науково-теоретичний та прикладний рівень. Цього вдалося досягнути завдяки цілій низці чинників.

Високий рівень наукової обґрунтованості результатів дослідження забезпечений використанням значної кількості наукових джерел та нормативно-правових актів. Нормативна база цього дослідження включає Конституцію України, закони України, акти Кабінету Міністрів України,

окремі міжнародно-правові акти, закони зарубіжних держав, зокрема Албанії, Боснії та Герцеговини, Естонії, Італії, Кіпру, Литви, Польщі, Румунії, Сербії, Словенії, Сполученого Королівства, США, Франції, Чорногорії, Японії та ін.

Це дозволило автору сформулювати низку важливих наукових положень, висновків і рекомендацій.

Запорукою обґрунтованості наукових положень дисертації, достовірності отриманих результатів стало використання Варгою Ю.Ю. широкого комплексу сучасних принципів та методів наукового пізнання, а також концептуальних положень, розроблених фахівцями з різних галузей науки.

Наукова новизна отриманих результатів. Дисертація Варги Ю.Ю. є першим комплексним науковим дослідженням проблематики організаційно-правових засад діяльності органів прокурорського самоврядування та органів, що забезпечують діяльність прокуратури. У дисертації автор порушив наукові теоретичні та практичні питання, які раніше не були розроблені, що дозволило отримати важливі та обґрунтовані результати, а також сформулювати відповідні висновки і пропозиції. У зв'язку з цим можна стверджувати, що новизна дисертаційного дослідження проявляється як у підході до розгляду визначеної проблематики, так і в запропонованих рішеннях щодо конкретних питань.

Серед положень, які мають безперечну наукову новизну, заслуговують на увагу та підтримку наступні:

- перш за все, автор визначив, що прокурорська незалежність характеризується декількома аспектами прояву: 1) як елемент адміністративно-правового статусу органів прокуратури та прокурорів; 2) як принцип діяльності прокуратури; 3) як вид правової та організаційної гарантії діяльності прокуратури; 4) як характеристика стану законності та

правопорядку, яка відображає правову вимогу до учасників правовідносин щодо дотримання незалежності прокуратури;

- автор також пропонує закріпити законодавче визначення категорії «забезпечення діяльності прокуратури» як публічної, професійної, політично неупередженої діяльності зі створення умов для ефективної реалізації безпосередніх повноважень прокуратури.

Дисертація містить низку й інших авторських положень, які заслуговують на підтримку. Варга Ю.Ю. робить акцент на необхідності впровадження у діяльність прокуратури інформаційно-телекомунікаційних технологій, новітніх матеріально-технічних засобів. Цей аспект є важливим для підвищення ефективності роботи прокурорів та модернізації прокурорського самоврядування (підрозділ 1.2.).

Заслуговує на увагу й те, що дисертант пропонує наступну класифікацію груп адміністративно-правових засобів зміцнення незалежності прокурорів та кадрового забезпечення органів прокуратури в умовах прокурорського самоврядування: нормативно-правові, управлінські та гарантійні (підрозділ 2.4.)

У підрозділі 3.2. Варга Ю. Ю. розмірковує над концептуально-змістовими проблемами організаційно-правових засад діяльності органів прокурорського самоврядування та органів, що забезпечують діяльність прокуратури. Тут варто звернути увагу на те, що, підкреслюючи відсутність єдиної цілісної концепції як ключової проблеми, автор демонструє, що наявні проблеми не є відмежованими, а навпаки, взаємопов'язані та впливають на всю систему функціонування прокуратури, що вимагає комплексного підходу для їх вирішення.

Практичне значення отриманих результатів. Результати дисертаційного дослідження можуть бути використані:

а) у науково-дослідницькій роботі – для подальших загальних і спеціальних наукових досліджень у сфері адміністративного права, а також

науково-теоретичних розробок з питання організаційно-правових засад діяльності прокурорського самоврядування та органів, що забезпечують діяльність прокуратури;

б) у правотворчості – у процесі розробки й удосконалення національного законодавства, гармонізації вітчизняного законодавства з міжнародно-правовими нормами, що регулюють організаційно-правові засади діяльності прокурорського самоврядування та органів, що забезпечують діяльність прокуратури;

в) у правозастосуванні – органами прокурорського самоврядування та органами, що забезпечують діяльність прокуратури, у ході реалізації своїх повноважень щодо вирішення внутрішньо-організаційних питань, зміцнення незалежності та організаційної єдності прокуратури, здійснення дисциплінарного провадження, навчання, підвищення кваліфікації прокурорів тощо з метою удосконалення адміністративно-правових форм та методів діяльності, імплементації загальновизнаних стандартів у зазначеній сфері, а також усіма учасниками суспільних відносин з приводу забезпечення незалежності прокуратури, удосконалення організаційно-правових засад її діяльності;

г) у навчальному процесі – під час вивчення в юридичних освітніх закладах навчальної дисципліни «Адміністративне право», підготовки робочих програм і планів, написання підручників, навчальних посібників, курсів лекцій, а також у науково-дослідницькій роботі студентів, слухачів і курсантів.

Повнота викладу положень і висновків дисертації в опублікованих працях. Положення та висновки, що сформульовані у дисертаційному дослідженні, знайшли своє відображення у восьми публікаціях автора. Серед цих публікацій чотири наукові статті, в яких висвітлені основні результати дослідження.

Дисертант також взяв участь у роботі чотирьох міжнародних науково-практичних конференцій, де апробував результати дисертації та опублікував відповідні матеріали.

Автореферат достатньою мірою відображає зміст дисертації в цілому.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

1. Визнаючи, що Варга Ю.Ю. достатньо глибоко і всебічно розкрив безпосередній предмет дослідження, тим не менше вважаю, що відповідні проблеми слід було висвітлювати на більш широкому фоні: по-перше, в контексті конституційної реформи правосуддя 2016 року, яка започаткувала новий етап розвитку прокуратури, трансформувавши її конституційно-правовий статус та функціональне призначення; по-друге, - з урахуванням нових реалій та проблем, що склалися протягом останніх трьох років, в умовах повномасштабної російської агресії проти України. На мою думку, автор роботи має можливість висловити свою позицію під час захисту дисертації. Зокрема: стосовно пропозицій щодо запровадження системи військової юстиції; щодо широкої кампанії критики- мабуть, не завжди обґрунтованої, – що лунає останнім часом на адресу працівників прокуратури в ЗМІ; чи впливає на стан прокуратури, її кадровий склад те, що вже майже півроку залишається вакантною посада Генерального прокурора?

2. У дисертації значну увагу приділено досвіду зарубіжних держав щодо організації прокурорського самоврядування, але аналіз в цілому носить переважно описовий характер. Наприклад, запропоноване введення Вищої ради прокуратури, схоже на моделі деяких європейських держав, але при цьому не враховує контекст національної правової системи.

3. У дисертації концепція «ідеального» та «розширеного» адміністративно-правового статусу органів прокурорського самоврядування потребує глибшого теоретичного обґрунтування та співвіднесення з усталеними науковими підходами. Зокрема, не до кінця

зрозуміло, які нормативні критерії відмежовують ці поняття та як вони співвідносяться з положеннями адміністративного права. Було б доцільно також конкретизувати, які саме юридичні наслідки має кожен із запропонованих статусів.

4. У підрозділі 2.4 дисертації аналізуються адміністративно-правові засоби зміцнення незалежності прокурорів та кадрового забезпечення органів прокуратури в умовах прокурорського самоврядування, проте окремі аспекти потребують більш детального розкриття. Зокрема, йдеться про механізми гарантування захисту прокурорів від зовнішнього впливу. З іншого боку, підрозділ 2.4. доцільно було б доповнити аналізом зарубіжного досвіду у цій сфері, що дозволило б визначити можливі напрями вдосконалення кадрової політики в органах прокуратури України.

Разом з цим, дані зауваження мають як дискусійний, так і рекомендаційний характер та не впливають на позитивну оцінку кдисертації

Висновок щодо відповідності дисертації встановленим Міністерством освіти і науки України вимогам. Виходячи з оцінки роботи Варги Юрія Юрійовича на тему «Організаційно-правові засади діяльності прокурорського самоврядування та органів, що забезпечують діяльність прокуратури», можна констатувати, що це завершене наукове дослідження, в якому представлено нові наукові результати, що отримали належне обґрунтування. Зміст дисертації відповідає вимогам до такого рівня наукових праць. Авторські висновки та пропозиції становлять вагомий внесок у розвиток науки адміністративного права.

Дисертація «Організаційно-правові засади діяльності прокурорського самоврядування та органів, що забезпечують діяльність прокуратури» відповідає вимогам п. п. 9, 11 та 12 Порядку присудження наукових

ступенів, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567 (зі змінами), а її автор – Варга Юрій Юрійович – заслуговує на присудження йому наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 - адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент

доктор юридичних наук, професор,

член-кореспондент НАПрН України,

провідний науковий співробітник Державного

науково-дослідного інституту МВС України

О.Н.Ярмиш

Підпис О.Н.Ярмиша засвідчую.

В.о. директора

Державного науково-дослідного інституту МВС України

Михайло Вербенський

